

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

بسمه تعالی

ارزشیابی فرایند تعیین، تهیه و فراهم آوردن اطلاعات توصیفی و قضاوتی درباره ارزش یا اهمیت هدفهای آموزشی برنامه ها، عملیات و نتایج آن به منظور هدایت تصمیم گیری، پاسخ گویی و اطلاع رسانی است. استفاده از ارزیابی در فعالیتهای آموزشی به اندازه خود فعالیت های آموزشی قدمت دارد اما به کار گرفتن ارزیابی به عنوان بازخوردی جهت بهبودی فعالیت های آموزشی ضروری است. ارزشیابی در آموزش عالی شامل ارزشیابی برنامه، ارزشیابی دانشجو، ارزشیابی موسسه، ارزشیابی کارکنان و ارزشیابی استاد می باشد.

ارزشیابی دانشجو یکی از مهمترین ارکان برنامه ریزی آموزشی قلمداد می گردد. استفاده از رویکرد سیستمی می تواند کاربرد ارزیابی را تسهیل کند زیرا ارزیابی را می توان درباره هر یک از عناصر نظام آموزشی به کار برد و درباره این امر قضاوت کرد که عرضه مورد نظر در رابطه با نیاز مورد نظر چه نقشی دارد. بخش قابل ملاحظه ای از فعالیتهای ارزیابی قضاوت درباره پیشرفت یادگیری فردی بوده است و هدف این فعالیت ها قضاوت درباره ویژگی های فردی و پیشرفت تحصیلی دانش جوین است

یکی از وظایف اساسی و مهم دانشگاه های علوم پزشکی، تربیت فارغ التحصیلانی متخصص در رفع نیاز های بهداشتی و درمانی جامعه و متعهد به وظیفه است. به منظور تضمین کیفیت دانش آموختگان و پاسخگویی به جامعه، ارزیابی دانشجویان در طول تحصیل امری مهم و اجتناب ناپذیر است.

یک ارزشیابی موثر نه تنها در تمایز دانشجویان نقش بسزایی دارد، بلکه به مدرس نیز در ارزیابی فعالیتهای خود کمک می کند و بر اساس آن می توان راهکار مناسبی را در جهت حل مشکلات برنامه آموزشی ارائه نمود. با توجه به اهمیت ارزیابی دانشجو در ارتقای یادگیری، بهبود کیفیت آموزش و اطمینان از کیفیت دانش آموختگان، لازم است دانشگاه های علوم پزشکی، رویکردی جامع و نظام مند به ارزیابی دانشجو داشته باشند تا از تناسب آن با برنامه های آموزشی اطمینان حاصل کنند.

با توجه با ساختار سیستمی ارزشیابی پس از بررسی های انجام شده مشخص گردید در حال حاضر اکثر آزمون های تراکمی ملاک نمره دهی واقع می شود و ساختار خاصی جهت ارتقای روش های ارزشیابی وجود ندارد و از نتایج تحلیل آزمون نیز به درستی استفاده نمی شود.

از اینرو با توجه به اهمیت و نقش ارزیابی دانشجو در ارتقای یادگیری و بهبود آموزش و همچنین نقیصی که در روش های ارزشیابی فعلی دانشگاه وجود داشت، نیاز به تدوین نظامی جامع جهت ارزیابی دانشجو در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی قم احساس شد.

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

تعاریف:

- دانشگاه: منظور دانشگاه آزاد اسلامی استان قم است.
- دانشکده: منظور دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم است.
- مقاطع: منظور مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترای عمومی، دکترای تخصصی است.
- ارزشیابی ملاک محور: در این نوع ارزشیابی ملاک ارزیابی فرد از قبل مشخص است و عملکرد فرد نسبت به آن مشخص می شود. ملاک ارزشیابی در این روش همان اهداف آموزشی از پیش تعیین شده هستند.
- ارزشیابی هنجار محور: در این نوع از ارزیابی، ملاک قضاوت نسبی است و عملکرد فراگیران نسبت به یکدیگر مقایسه می شوند.
- ارزشیابی تکوینی: نوعی ارزشیابی که در طول دوره انجام می شود و هدف آن اصلاح و بهبود وضعیت یادگیری دانشجو است.
- ارزشیابی تراکمی: نوعی ارزشیابی که معمولاً در انتهای ترم انجام می شود که عملکرد کلی و روند تحصیل دانشجویان را مشخص می کند. از نتایج این نوع ارزشیابی جهت تصمیم گیری راجع به فرد (دادن تصدیق یا ارتقای سطح) استفاده می شود.
- حدنصاب قبولی: تعیین حد نصاب قبولی یک فرایند نظام مند تصمیم گیری و قضاوت است که در طی آن تعیین می شود دانشجویان چه نمره ای را باید کسب کنند تا قبول محسوب شوند. در واقع، حد نصاب قبولی نقطه برشی است که دانشجویان توانمند را از غیر توانمند تمیز می دهد. این فرایند قضاوتی توسط افراد متخصص و حرفه ای انجام می شود. حدنصاب ردی/ قبولی به شکل دقیق تر در آزمون های ملاک محور تعیین می شود.
- جدول مشخصات آزمون (بلوپرینت): اولین گام در تهیه آزمون، جدول مشخصات یا بلوپرینت آن آزمون است. بلوپرینت، جدولی دو بعدی مشتمل بر تعدادی ردیف و ستون متناسب با اهداف و محتوای دوره است. روش های مختلفی برای سازماندهی محتوا در بلوپرینت آزمون وجود دارد که از جمله آن موضوعات درس، بخشهای مختلف درس، تظاهرات بالینی و... می باشد. سپس بر اساس اهمیت نسبی هر موضوع تعداد سؤالات مربوط به آن و در نهایت سؤالات کل آزمون مشخص می شود. تهیه بلوپرینت آزمون موجب می شود پوشش مناسبی از محتوای آموزش داده شده مورد ارزیابی قرار گیرد که به نوبه خود تأمین کننده روایی محتوایی آزمون است.

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

ساختار و تشکیلات ارزشیابی دانشجو:

در دانشکده در نظام جامع ارزیابی اختصاصی ساختار و تشکیلات مدیریتی شامل کمیته های علمی، واحدهای اجرایی و ترکیب و شرح وظایف آنها را متناسب با شرایط دانشکده مشخص گردید.

۱- کمیته علمی: متشکل از رییس دانشکده، مدیر آموزش، مدیران گروه های آموزشی و اعضای هیات علمی از گروه های مختلف و دفتر توسعه آموزش پزشکی می باشد. این کمیته وظیفه تدوین و تصویب آیین نامه و شیوه نامه های مرتبط به ارزیابی دانشجو، طراحی سیستم ارزیابی دانشجو، نظارت بر اجرای آن و تضمین کیفیت آزمون ها در دانشکده را به عهده دارد.

۲- کمیته اجرایی: متشکل از مدیر آموزشی دانشکده، مسئول مرکز آزمون دانشکده بوده که در اجرای امتحانات و روند مناسب آن نظارت خواهند داشت.

تبصره: کمیته اجرایی می تواند به تناسب شرایط از افراد دیگری جهت شرکت در جلسات خاص دعوت به عمل آورد.

۳- مرکز آزمون: مسؤولیت چاپ و تکثیر سوالات آزمون، برگزاری آزمون، جمع آوری پاسخنامه های آزمون، تحلیل آماری آزمون ها و حفظ امنیت آزمون در تمام این مراحل را به عهده دارد.

۴- دفتر توسعه آموزش دانشکده: وظیفه توانمند سازی اساتید را در زمینه چگونگی تحلیل سوالات، تدوین ابزار مناسب جهت بررسی کیفیت انواع سوالات و ارائه بازخورد به اساتید در مورد نتایج آزمون ها را بر عهده دارد.

۵- حراست آزمون:

استاد ارائه دهنده ی درس، مسؤولیت طراحی سوالات آزمون و ارسال به موقع آنها به کارشناس آموزش را بر عهده دارد. سوالات باید در پاکت های مخصوص و پلمپ شده با مهر دانشکده بر روی درب پاکت در اختیار مرکز آزمون دانشگاه قرار داده شود. در روز آزمون کارشناسان آموزش موظف اند همکاری لازم را با مرکز آزمون دانشگاه جهت برگزاری آزمون به عمل آورند. همچنین استاد ارائه دهنده ی درس موظف است در زمان آزمون مربوطه در محل برگزاری آزمون حضور داشته باشد و پس از اتمام آزمون، پاسخ نامه ها را (جز در موارد آزمون های MCQ که تصحیح آن می تواند در مرکز آزمون انجام شود) تحویل بگیرد. سوالات در مرکز آزمون و در قسمت بانک سوالات بایگانی خواهند شد.

لازم است دانشجویان حداقل ۱۵ دقیقه قبل از آزمون در محل امتحان حضور به عمل آورند.

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

اهداف ارزشیابی:

- ۱- اطمینان از تربیت دانش آموختگان توانمند
- ۲- استفاده از آزمون های مناسب جهت رسیدن به اهداف مختلف آموزشی
- ۳- اطمینان از تناسب بین اهداف یادگیری در سه حیطه
- ۴- ارائه بازخورد مناسب به دانشجویان
- ۵- ارتقای کیفیت آموزشی
- ۶- استفاده از نتایج ارزیابی دانشجویان توسط مدرسین و مسئولین برای تصمیم گیری های مهم در ابعاد مختلف فرآیند یاددهی- یادگیری

ارزشیابی دانشجویان:

در هر مقطعی از رشته های موجود در دانشکده پزشکی لازم است ارزشیابی دانشجویان توسط مدرس مربوطه با توجه به اهداف آموزشی و محتوای ضروری آن درس صورت بگیرد.

جهت ارزیابی دانشجویان در واحد های کارآموزی و کارورزی، اساتید مربوط به هر موضوع موظف اند با همکاری دفتر EDO دانشکده فرم هایی را (Checklist & logbook) آماده و در ارزشیابی تکوینی و تراکمی مورد استفاده قرار دهند. آزمون های پایان بخش می بایست در پایان مدت زمان تعیین شده برای آموزش دانشجویان در بخش مربوطه اجرا گردد. همچنین آزمون های پایان بخش باید به دقت و متناسب با اهداف آموزشی طراحی شوند. لازم به ذکر است استفاده از انواع آزمون های بالینی مانند OSCE, chart stimulus recall, DOPS, CBD, mini-CEX, clinical reasoning test و ... استفاده شود. ضروری است اساتید در طرح درسی که در اختیار دانشجویان قرار می دهند نحوه ارزیابی را نیز به آنها اطلاع دهند.

- یکی از چارچوب هایی که در انتخاب روش های ارزیابی دانشجویان کمک کننده است، هرم توانمندی های میلر است که در سال ۱۹۹۰ توسط جرج میلر به منظور ارزیابی توانمندی ها در محیط بالینی ارائه شد ولی قابل استفاده در برنامه های آموزشی مختلف در علوم پزشکی است. هرم میلر از چهار سطح تشکیل شده است که پایین ترین سطح آن (Knows) به سنجش دانش و سطح دوم آن (Knows how) به ارزیابی صلاحیت ها و دو سطح بعدی (Shows how & does) به ارزیابی عملکرد و اقدام می پردازد. نقشه هرم میلر و آزمون هایی که در هر سطح مناسب هستند را می توانید در قسمت پیوست مشاهده کنید. (پیوست ۱)

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

وظایف استاد در اجرای آزمون:

اساتید موظفند در تمامی آزمون ها جدول مشخصات و راهنمای آزمون خود را به مرکز آزمون تحویل دهند. در راهنمای آزمون می بایست موارد زیر لحاظ شود:

- ۱- زمان آزمون
- ۲- نمره کل آزمون و نمره هر گروه از سوالات
- ۳- میزان تاثیر نمره در نمره نهایی
- ۴- مقررات آزمون
- ۵- توضیحاتی جهت شفاف سازی نوع آزمون

✓ با توجه به نوع سوالات، راهنمای آزمون می تواند متفاوت و شامل اطلاعات متنوع باشد. نمرات به دو منظور در طی ترم تحصیلی کسب می شوند، یکی پس از آزمون های تکوینی جهت رفع مشکلات یادگیری دانشجو و دیگری تراکمی و در جهت تصدیق و تایید یا ردی/قبولی دانشجو. در مورد آزمون های تکوینی لازم است جلساتی جهت بازخورد دادن به دانشجویان تشکیل شود. هدف از این جلسات، دادن بازخورد به دانشجو جهت رفع مشکلات یادگیری و فهم بهتر مطالب است. همچنین این جلسه می تواند به رفع مشکلات آزمون و ارتقای کیفیت سوالات و نحوه آموزش استاد نیز کمک کند.

• دستورالعمل مراقبان و سایر عوامل اجرایی آزمون:

مراقبان و سایر عوامل اجرایی آزمون موظفند پس از صدور ابلاغ براساس شرح وظایف پیوست در اجرای آزمون ها همکاری نمایند. (پیوست ۲)

• فرایند اعلام نمرات:

اساتید موظفند نمرات را در سیستم نرم افزاری آموزشی دانشکده جهت اطلاع دانشجویان ثبت نمایند. مدت زمان اعلام نمرات در دروس نظری ۷ روز پس از برگزاری امتحان و در دروس بالینی دو هفته پس از پایان کارآموزی و کارورزی می باشد.

تبصره: در مورد دروسی که توسط چند استاد تدریس می شود زمان اعلام نمرات دو هفته پس از آخرین امتحان آن درس می باشد.

• فرایند اعتراض دانشجویان به نمره:

فرآیند اعتراض دانشجویان به نمره به این شکل است که دانشجو موظف است اعتراض خود را در سامانه آموزش در تاریخ مشخص شده برای استاد مربوطه ثبت نماید و استاد موظف است پس از بررسی اعتراض دانشجو، پاسخ

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

دانشجو را در زمان مقرر در سامانه ثبت نماید. اساتید موظفند ابتدا نمرات درس دانشجویان را به مدت ۷۲ ساعت ثبت موقت نماید که دانشجویان بتوانند اعتراضات خود را در این مدت ثبت نمایند.

تبصره: در مقاطع بالینی فرایند اعتراض بدین صورت است که دانشجو پس از اعلام نمرات در سامانه آموزش، فرم درخواست تجدید نظر را تکمیل و به اداره آموزش تحویل می نماید درخواست به مدیر گروه بالینی یا استاد مربوطه تحویل و پس از اعلام نظر جهت تایید در شورای آموزشی دانشکده مطرح و سپس در سامانه آموزش ثبت خواهد شد. (پیوست ۳)

• تعیین حدنصاب قبولی:

با توجه به این که آزمون های تکوینی بیشتر با هدف اصلاح یادگیری و بهبود وضعیت انجام می شوند، اساتید می توانند هم از روش های ملاک محور و هم روش هنجار محور جهت تعیین قبولی افراد استفاده کنند. ولی آزمون های تراکمی حتما باید ملاک محور باشند و ملاک قبولی از پیش تعیین شود و در اختیار مرکز آزمون قرار گیرد. لازم است این مورد در راهنمای آزمون قرار گیرد و به اطلاع دانشجویان رسانده شود. ملاک تعیین نمره قبولی آیین نامه آموزشی رشته پزشکی بوده لیکن تعیین جزئیات و بارم بندی بر عهده اساتید خواهد بود.

• برنامه زمان بندی آزمون های تراکمی:

این برنامه با توجه به برنامه ای که توسط مدیریت آموزشی در سامانه آموزشی برای آزمون ها مشخص شده است، تدوین می گردد.

• برنامه زمان بندی آزمون های تکوینی:

این برنامه در ابتدای هر ترم توسط اساتید طراحی می گردد و در اختیار مرکز آزمون قرار می دهد.

• محل اجرای آزمون ها:

لازم دانشکده در شروع ترم تحصیلی در مورد زمان و مکان برگزاری آزمون، به دانشجویان اطلاع رسانی کند

• ملاحظات اخلاقی:

اساتید موظفند در ارائه نمرات پایان ترم عدالت را رعایت نمایند بدین معنا که نمرات دانشجویان را بدون در نظر گرفتن مواردی مانند جنسیت، قومیت، نژاد، زبان و ... ثبت نمایند.

در جلسه آزمون، اساتید موظفند با احترام با دانشجویان، کارشناسان آموزش و بقیه افراد فعال در آزمون رفتار کنند.

در جلسه آزمون، عوامل اجرایی موظفند با احترام با دانشجویان و سایر افراد فعال در آزمون رفتار کنند.

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

• بازخورد نتایج تحلیل آزمون:

بعد از هر آزمون، اساتید موظفند راهنمای آزمون، سوالات آزمون و اطلاعات خام عملکرد دانشجویان در آزمون را جهت تجزیه و تحلیل کمی و کیفی در اختیار مرکز آزمون ها قرار دهند. مرکز آزمون موظف است در طول ترم تحصیلی از هر گروه آموزشی حداقل سوالات آزمون یک استاد را تجزیه و تحلیل نماید. نتایج تجزیه و تحلیل سوالات باید به صورت مکتوب به استاد مربوطه، گروه آموزشی و مسئولان دانشکده جهت تصمیم گیری و برنامه ریزی رفع مشکلات موجود اعلام گردد.

• مستند نمودن پیشرفت تحصیلی دانشجویان:

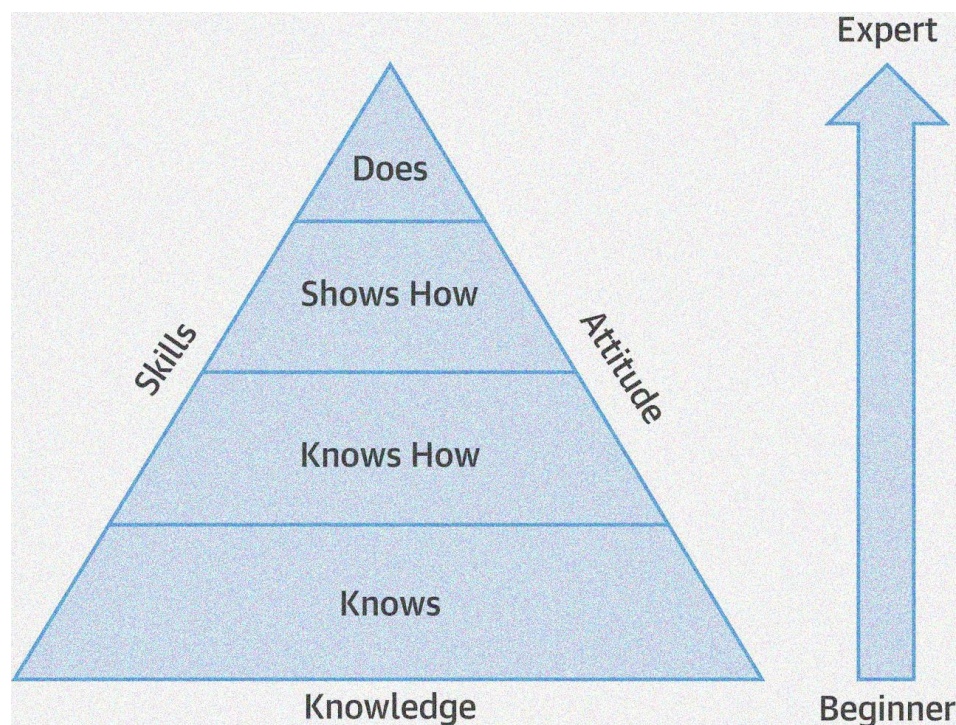
بعد از پایان هر ترم و مشخص شدن وضعیت تحصیلی دانشجویان از اطلاعات و بازخوردهای موجود در سامانه آنلاین آموزشی، میزان پیشرفت تحصیلی دانشجویان تعیین و جهت برنامه ریزی و تصمیم گیری های آموزشی به مسئولان مربوطه گزارش گردد.

• توانمندسازی اساتید :

به منظور ارتقای کیفیت آزمونها دفتر توسعه آموزش پزشکی دانشکده کارگاه های توانمندسازی اساتید در مورد روش های نوین طراحی سوال و ارزشیابی دانشجویان را برگزار نماید.

این آئین نامه در مورخ ۹۸/۳/۲۷ تنظیم و به تصویب رسید و مسئولیت اجرای آن به عهده رئیس اداره امور آموزشی و پژوهشی دانشکده یا پست همتراز بوده و مسئول نظارت بر اجرای آن بر عهده رئیس دانشکده خواهد بود.

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم (پیوست ۱)

نمونه هایی از آزمون های مناسب

سطح ارزیابی روش ها

آزمون شفاهی، سوالات تشریحی گسترده پاسخ،
تشریحی کوتاه پاسخ، چند گزینه ای، ویژگی های
کلیدی، جور کردنی، آزمون صلاحیت بالینی، هم
خوانی با شرح نامه، تدبیر مشکل بیمار

Knows & Knows how

مورد بالینی کامل، مورد بالینی کوتاه، *OSCE*، *Skill*
lab

Shows how

چک لیست، ارزشیابی ۳۶۰ درجه، لوگ بوک،
کارپوشه، *CSR*، *DOPS*، *Mini-CEX*

Does

پیوست (۲)

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

شرح وظایف مراقبین حوزه امتحانی

۱. حضور به موقع و حداقل یک ربع قبل از شروع امتحان در محل برگزاری امتحان و معرفی خود به مسئول حوزه امتحانی
۲. راهنمایی دانشجویان جهت استقرار در صندلی بر اساس شماره از قبل تعیین شده
۳. استقرار در محل تعیین شده از سوی مسئول حوزه
۴. توزیع پاسخنامه دانشجویان براساس ساعت اعلامی از سوی مسئول حوزه
۵. توزیع سوالات امتحانی
۶. نظارت بر اجرای امتحان در کل مدت امتحان
۷. گزارش تخلف امتحان به مسئول حوزه امتحانی به همراه توضیح نوع تخلف (همراه داشتن نت- موبایل- هندزفری- کف نویسی- صحبت و ...)
۸. امضای صورتجلسه امتحانات

شرح وظایف مطبق دانشجویان در جلسه امتحانات

۱. حضور به موقع و حداقل ۲۰ دقیقه قبل از شروع امتحان در محل برگزاری امتحان و معرفی خود به مسئول حوزه امتحانی
۲. راهنمایی دانشجویان جهت استقرار در صندلی بر اساس شماره از قبل تعیین شده و کنترل کارت ورود به جلسه امتحان
۳. کنترل دانشجویان براساس آلبوم عکس دار ۵ دقیقه بعد از شروع امتحانات
۴. کنترل تعداد غایبین و حاضرین بنابر تعداد کل دانشجویان
۵. درج اسامی غایبین در صورت جلسه امتحان و آلبوم امتحانات
۶. جمع آوری اوراق غایبین امتحان ۳۰ دقیقه بعد از شروع آزمون
۷. امضای صورتجلسه امتحان

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

شرح وظایف منشی جلسه امتحانی

۱. آماده سازی پاسخ نامه ها و ممهور نمودن آن به مهر امتحانات
۲. تنظیم صورتجلسات امتحانی
۳. تحویل اوراق امتحانی از دانشجویان در پایان جلسه امتحان
۴. تنظیم صورتجلسه تخلفات امتحانی
۵. شمارش اوراق امتحانی و تحویل به اساتید پس از امضای صورتجلسه
۶. شمارش اوراق امتحانی و بسته بندی پاکت و ممهور نمودن در پاکت جهت تحویل به اداره امتحانات در صورت عدم حضور استاد در جلسه امتحان
۷. کنترل آمار حاضرین و غایبین جلسه امتحان
۸. در صورت استفاده از پاسخنامه کامپیوتری (نرم افزار تحلیل آزمون) تحویل یک نمونه خام پاسخنامه به استاد جهت تهیه کلید و تحویل پاکت امتحانی به اداره امتحانات جهت اقدامات بعدی
۹. کنترل زمان امتحان
۱۰. الصاق یک نمونه سوال به صورتجلسه امتحان جهت تحویل به اداره امتحانات پس از پایان جلسه امتحان

نظام جامع ارزشیابی دانشجویان در دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان قم

پیوست (۳)

فرایند اعتراض به نمره توسط دانشجویان

